

## Úvodník

### EVROPSKÁ DEKLARACE O POTRAVINÁCH, TECHNOLOGIÍCH A VÝŽIVĚ

Termín “deklarace” se používá pro různé mezinárodní dokumenty. Mezinárodní deklarace nejsou právně závazné. Termín je však často záměrně volen, aby naznačil, že strany nemají v úmyslu vytvořit závazné dohody, ale že chtějí toliko deklarovat určité úsilí o vypracování nebo zavedení systémů hodnot, které by měly být respektovány nejen odborníky a politiky, ale také všeobecným obyvatelstvem, které dnes chápeme jako spotřebitele.

Vývoj výroby a zpracování potravin v průběhu dějin nám dává mnoho příležitostí k vypracování nových koncepcí, jak na tuto základní součást života nahlížet. S různými přístupy bylo vynaloženo mnoho úsilí k jejímu zlepšení. Na mnoha různých úrovních jsme byli úspěšní. Nyní je však čas všechny tyto činnosti spojit, nechat je na sebe vzájemně působit a integrovat. Kongres o potravinách a výživě, který se uskutečnil v Ljublaně, inspiroval velvyslance na tomto hnutí, kteří byli dostatečně nadšení a kteří byli schopni připravit do jednoho roku deklaraci, která byla podepsána dne 7. listopadu 2008 na radnici v Ljublaně. Tato událost byla součástí *Prvního evropského potravinového kongresu*. Kongres se konal od 4. do 9. listopadu v Ljublaně a byl organizován za podstatného vlivu Slovinské společnosti pro výživu. Pozvání významní odborníci uskutečnili 18 plenárních přednášek, které byly doprovázeny více než 200 ústními prezentacemi na více než 30 symposiích, spolu s pracovními konferencemi, semináři s plakátovou prezentací a semináři u kulatého stolu ve vědeckém programu. Kongres nám zůstane v paměti z několika důvodů. Nejprve byla zařazena “předkongresová událost”, což umožnilo rozšíření programů COST, NATO a EU a projektů v rámci FW6/7.

Byl to první evropský kongres, kde byl zařazen “den země”, kdy se bylo možno účastnit prezentací vědců a odborníků o stavu vývoje v oblasti potravin a výživy hostitelské země. Velvyslanci byli potěšeni, že mohli účastníkům kongresu při závěrečné ceremonii předat Evropskou deklaraci potravinách, technologiích a výživě, a to jako hotový dokument. Deklarace byla přijata a podepsána po intenzivní diskusi a hlasování a po připojení několika dodatků k návrhu dokumentu. Deklarace se zabývá otázkami potravin a výživy na základě stavu evropské potravinářské vědy, technologií a výživy a podporuje soudržnost evropské potravinářské vědy, technologií a výživy v rámci hlavních otázek v oblasti potravinářství a požaduje dodržování a podporu základních zásad a vyhlašuje hlavní opatření, která mají být v budoucnosti podporována.

Velvyslanci na kongresu byli mnohokrát dotazováni, proč my v Evropě potřebujeme tento druh deklaráce. Odpověď, která se s plynutím času zdokonalila, je ta, že musíme:

**zvýšit informovanost o potravinách,**  
**zformulovat o nich příslušné znalosti a dovednosti,**  
**zúrodnit tyto znalosti na všech úrovních společnosti,**  
**zorganizovat společnosti v oblasti potravin a výživy v geograficky**  
**vymezené Evropě,**  
**stabilizovat činnosti v této oblasti a**  
**přenést všechny zkušenosti, které získáme, do denní praxe.**

Věříme, že duch deklarácelepší činnosti na všech úrovních a přinese správné porozumění pro potraviny všem zainteresovaným osobám na všech příslušných úrovních nejen v Evropě, ale i ve zbytku světa.

P. RASPOR

Ljubljanská univerzita, Slovinsko  
Prezident EFFoST  
(Evropská federace pro potravinářskou vědu a technologie)

[peter.raspor@bf.uni-lj.si](mailto:peter.raspor@bf.uni-lj.si)

Deklarace byla připravena Výborem velvyslanců na kongresu z evropských zemí a podepsána na městské radnici v Ljublaně dne 7. listopadu 2008

## **Evropská deklarace o POTRAVINÁCH, TECHNOLOGIÍCH a VÝŽIVĚ**

### *Preamble*

*My, účastníci Prvního evropského potravinového kongresu (Ljubljana, Slovinsko 2008) podepisujeme*

*Deklaraci FAO/WHO o výživě (Řím 1992) a Deklaraci WHO o bezpečnosti potravin (Beijing 2007). Prostřednictvím této Deklarace bychom chtěli zdůraznit otázky, týkající se potravin, technologie a výživy, které jsou důležité pro Evropu*

### **CÍLOVÝ SEGMENT**

Evropská deklarace o POTRAVINÁCH, TECHNOLOGIÍCH a VÝŽIVĚ je cílena na evropské spotřebitele, politiky, vědce, evropský potravinářský průmysl a jiné zainteresované osoby.

### **POTRAVINY A VÝŽIVA**

Potraviny jsou nezbytné pro růst člověka, vývoj a funkce jeho těla. Dobrá výživa vyžaduje dobře vyváženou stravu, která poskytuje odpovídající denní dávku všech součástí výživy a optimální příjem energie pro lidské tělo. Potraviny musí být bezpečné, výživné a musí být poskytovány udržitelným způsobem, který zachovává důstojnost a kulturní identitu spotřebitele.

### **EVROPSKÁ POTRAVINÁŘSKÁ VĚDA, TECHNOLOGIE A VÝŽIVA**

Evropští odborníci na potravinářskou vědu, technologie a výživu průběžně přispívají k důležitému pokroku v produkci, konzervování, zpracování, skladování a distribuci potravin, jakož i k výživě a blahobytu člověka tím, že aplikují základní vědy na tyto oblasti aplikovaného výzkumu. Také se zorganizovali v mnoha vědeckých a odborných asociacích.

Ty jsou obvykle založeny v jednotlivých zemích, ale také v seskupeních regionů se stejnými stravovacími zvyky a mohou být buď všeobecné, nebo organizované podle jediné vědecké a odborné disciplíny, jako je biologie, chemie, biochemie, biotechnologie, mikrobiologie, inženýrství, vědy o výživě, lékařské vědy a jiné související vědy.

Cílem této deklarace je zajistit soustředění se na všechny tyto disciplíny a sloužit všeobecnému obyvatelstvu Evropy, jakož i komunitě vědců, politiků, regulátorů a průmyslu, a to co nejoptimálněji. Tato soudržnost umožní Evropě úspěšně konkurovat na mezinárodním trhu, zvýšit dostupnost zdravých potravin a vést ve světě, pokud jde o standardy vědecké přesnosti a integrity.

### **SOUDRŽNOST EVROPSKÉ POTRAVINÁŘSKÉ VĚDY, TECHNOLOGIÍ A VÝŽIVY**

Cílem této deklarace je iniciovat debatu mezi evropskými vědci a technologi v oblasti potravin a odborníky na výživu, aby zavedli mechanismy, jejichž prostřednictvím, doufejme, může být dosaženo budoucí integrace. Druhým cílem je napomoci harmonizaci evropského potravinářského průmyslu a standardů pro kvalitu a bezpečnost potravin. Všechny tyto iniciativy mohou pomoci podpořit expandující vliv, který by měly mít profese v oblasti potravinářské vědy, technologií a výživy na technologické, vědecké, politické, sociální a kulturní myšlení v Evropě. Samozřejmě je to nutno provést bez újmy na výživných a regionálních specifikách potravin a stravování v Evropě, protože je to tato rozmanitost, která generuje budoucí objevy a inovace.

### HLAVNÍ OTÁZKY

Tato deklarace by měla konkrétně podnítit diskusi o následujících otázkách:

- potraviny jsou velmi důležitou strategickou a politickou otázkou,
- kontaminace potravin mikrobiologickými, chemickými a fyzikálními látkami nebo potravinovými alergeny zůstává hlavním problémem v oblasti veřejného zdraví,
- místní produkce potravin ovlivňuje regionální kulturu, chrání biologickou rozmanitost a přispívá k regionální sociální a hospodářské stabilitě,
- v řetězcích s přepravou na dlouhé vzdálenosti se může snížit kvalita potravin a řetězce mohou mít negativní vliv na životní prostředí,
- potraviny mají klíčovou roli při vytváření a udržování dobrých stravovacích návyků jako součást zdravého životního stylu po celou dobu lidského života,
- zvyšování výskytu obezity a chronických neinfekčních chorob souvisejících se stravováním patří mezi hlavní problémy veřejného zdraví a příčiny výdajů sociálního zabezpečení,
- úroveň vzdělání a současné předávání znalostí v této oblasti nejsou postačující pro to, aby spotřebitelé volili informovaným způsobem,
- velkou výzvu představuje školení a vzdělávání zainteresovaných osob v potravinářském řetězci.

### ZÁKLADNÍ ZÁSADY, KTERÉ JE NUTNO DODRŽOVAT A PODPOROVAT

Dodávání bezpečných potravin, adekvátních z nutričního hlediska, je základní lidské právo každého spotřebitele:

- každý má právo na spolehlivé informace o potravinách, stravování a o jejich dopadech na zdraví,
- výroba, zpracování, přeprava a distribuce potravin musí být prováděny udržitelným způsobem, přičemž je nutno brát v úvahu důsledky pro životní prostředí, sociální a etické důsledky, jakož i otázky regulace, včetně sledovatelnosti,
- je nutno vítat technologické úspěchy ve vývoji potravin, které jsou vhodné pro cílové skupiny se zvláštními požadavky na výživu,
- je nutno dodržovat poctivé a odpovídající značení zboží štítky ve spolupráci s potravinářským průmyslem a oficiálními legislativními orgány,
- jako základní požadavek je uznávána srozumitelná a vědeckými důkazy podložená komunikace v médiích,
- je nutno podporovat odpovídající životní styly v oblasti výživy a zdraví, které mají klíčovou úlohu při prevenci a omezování chorob,
- každý má právo získat včasné vzdělání o potravinách a výživě, aby mohl přijmout osobní odpovědnost za vlastní zdraví a za volbu vhodných potravin,
- manažeři v potravinářském průmyslu musí uznat potřebu posudků v oblasti výživy a bezpečnosti potravin a zajistit, aby zdroje nutné pro zajištění bezpečnosti potravin byly adekvátní.

### HLAVNÍ OPATŘENÍ

Tato deklarace podporuje následující hlavní opatření:

- výrobci, zpracovatelé a maloobchodníci v potravinářství by měli ve všech procesech potravinářského řetězce navíc k předpisům zvážit etická opatření,
- odborníci by měli pracovat v souladu s odbornými a etickými směrnici,
- vlády a jiné odpovědné orgány a instituce by měly harmonizovat předpisy národních potravinářských politik tak, aby se pohotověji a efektivněji přizpůsobili budoucím globálním změnám,
- vlády a jiné odpovědné orgány a instituce by měly vypracovat národní potravinářské politiky, kde budou brány v úvahu sociální a kulturní rozdíly, zkušenosti a specifické potřeby,

- všichni odborníci z oblasti potravinářské vědy, výživy a technologií by měli vést kampaň za zavedení vzdělávacích systémů, jejichž výsledkem budou lépe informovaní spotřebitelé díky efektivnímu předávání znalostí,
- každý by měl být schopen převzít odpovědnost za vlastní zdraví a za volbu vhodných potravin,
- signatáři učiní vše, co je v jejich silách, aby zajistili dosažení zásad uvedených v této deklaraci.

Podepsal

profesor Peter Raspor, prezident Prvního evropského potravinového kongresu, jménem Výboru velvyslanců na kongresu ze 41 evropských zemí.



Ilijana Boci zastoupená Haxhi Allmuca, Albánie; Ashot Saghiyan, Arménie, Wolfgang Kniefel zastoupený Gerhardem Schleiningem, Rakousko; Koen Dewettinck zastoupený Bartem Heymanem, Belgie; Faruk Čaklović, Bosna an Hercegovina; Iordanka Alexieva zastoupená Laskou Rangelovou, Bulharsko; Mate Bilić nahrazený Martinou Piasek, Chorvatsko; Athina Panayiotou, Kypr; Jana Hajšlová, Česká republika, Henning Otte Hansen, Dánsko; Toomas Paalme, Estonsko; Anu Kaukovirta-Norja zastoupená Helenou Pastell, Finsko; Paul Colonna zastoupený Michelelem Franckem, Francie; George Kalantzopoulos nahrazený Ioannis Samelis, Řecko; Giorgi Kvesitadze nahrazený Tinatinem Sadunishviliem, Gruzie; Sabine Kulling, Německo; András Salgó, Maďarsko; Inga Thorsdottir, Island; Francis Butler zastoupený Brianem McKennaem, Irsko; Rosangela Marchelli, Itálie; Daina Karklina nahrazená Aija Mengaile, Lotyšsko; Rimantas Venskutonis, Litvo; Torsten Bohn, Lucembursko; Vladimír Kakurinov, Makedonie; Anna McElhatton, Malta; Slavko Mirecki, Montenegro; Bernd van der Meulen zastoupený Sarah De Vito, Nizozemsko; Wenche Frølich, Norsko; Włodzimierz Grajek, Polsko; Xavier Malcata zastoupený Anou Oliveira Madsen, Portugalsko; Mona Popa, Rumunsko; Iosif Rogov, Rusko; Miomir Nikšić, Srbsko; Peter Šimko zastoupený Norbertem Bombou, Slovensko; Božidar Žlender, Slovinsko; Manuel Vázquez, nahrazený Ascensionem Marcosem, Španělsko; Anne-Marie Hermansson, Švédsko; Klaus Zimmermann nahrazený Yasmine Motarjemi, Švýcarsko; Fatih Yildiz, Turecko; Sergey Fedosov, Ukrajina; David White, Velká Británie.